

POSTEN VID JÄRNVÄGEN MALMÖ - SIMRISHAMN

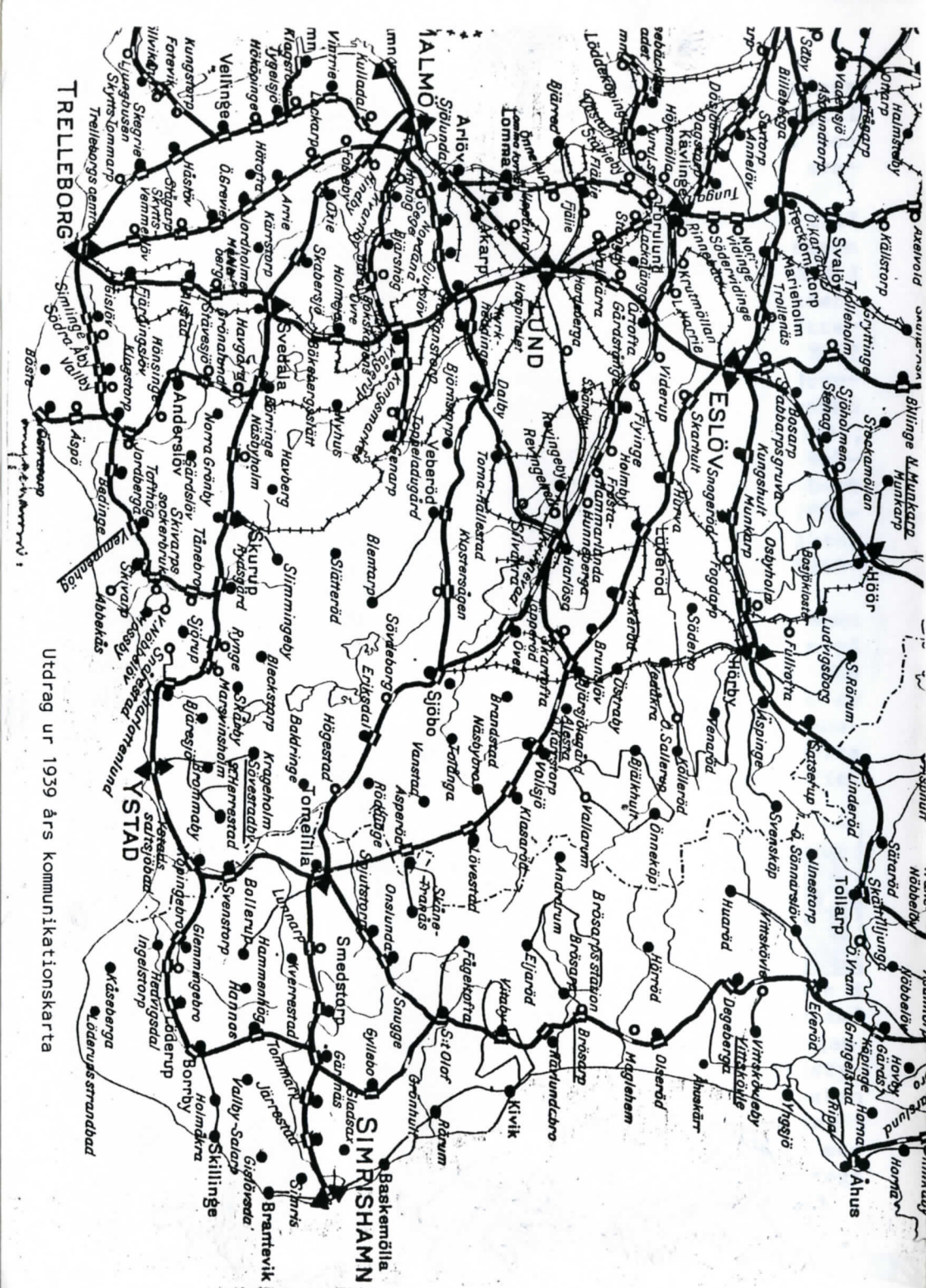
Erik Lindgren

en tillverk
Detta

Posthistorisk skriftserie 157

Uppdaterad 1996

Utdrag ur 1939 års kommunikationskarta

Uppdatering

Manuskripten till de 300 första häftena i posthistorisk skriftserie har skrivits under åren 1988 -1995 under en mycket händelserik period i postens historia. Under mellantiden har avsevärda förändringar inträffat, även för de fasta postanstalterna. Jag har därför funnit det angeläget att komplettera häftena med uppgift om de fasta postanstalter, som på något sätt fått status förändrat sedan jag arbetade med manuskripten. Det rör sig i de flesta fall om övergång till entreprenad enligt de planer som omfattades av projekt "Nät 92". Oftast är det fråga om "Post-i-butik" med dess variationer, t ex i bibliotek, i livsmedelsaffär, i bensinmack osv. Det har ibland visat sig vara lämpligt att ange ändringarna samlade som nedan i stället för att göra ingrepp i de olika delavsnitten.

Enligt projekt "Nät 92", som bland annat gick ut på samverkan med olika företag för att säkerställa att mindre orter får behålla någon form av lokal postservice, har postkontoren i **Smedstorp** och **Tommarp** lämnats ut på entreprenad, i Smedstorp till Leif Anderssons Lanthandel och i Tommarp till Kalles Livs.

Om man skulle berätta posthistoria för orterna utmed järnvägen Malmö-Simrishamn i kronologisk ordning, skulle man behöva börja i östra delen. Delsträckan Tomelilla-Simrishamn blev nämligen färdig före delsträckorna Malmö-Dalby och Dalby-Tomelilla. Jag har emellertid valt att i det följande berätta om postorterna i den ordning de ligger geografiskt sett från väster till öster oavsett när poststationer blivit inrättade där. Detta gäller även de orter till vilka jag av skilda anledningar gör sidoblickar på något avstånd från järnvägen.

Innan orterna presenteras var för sig är det på sin plats att nämna något om aktiviteten innan järnvägen var färdig. I Simrishamn var den pensionerade kaptenen Henrik Adolf Ulrik Liljensparre postmästare formellt åren 1866-1883. Vikarier svarade ofta för postkontorets skötsel, framför allt under de sista åren av hans tjänstgöringsperiod. Det är därför vi finner namnet Axel Lysell under en skrivelse till poststyrelsen den 9 augusti 1882, i vilken denne anmäler att järnvägen mellan Simrishamn och Tomelilla "torde bliva redo för trafik till nästkommande december månad, eller åtminstone till nästa års början". Lysell föreslog uppsägning av kontraktet med gästgivaren Erl. Erlandsson i Svenstorp om diligensbefordran mellan Svenstorp och Simrishamn. Poststyrelsen beslöt att Lysells anmälan "skulle vila till dess vederbörlig anmälan om tiden för järnvägens Tomelilla-Simrishamn öppnande för trafik ingår".

Sedan en sådan anmälan kommit till Stockholm, kunde Axel Lysell den 2 oktober 1882 skicka bevittnade bevis om uppsägning inte bara av kontraktet med gästgivaren utan också kontrakten med poststationsföreståndarna i Tommarp, Hammenhög, Hannas, Borrby, Hörup och Stiby vars poststationer då beräknades kunna dras in i samband med att nya poststationer inrättades i järnvägsstationerna vid den nya banan. Dessutom blev fyra lantbrevbäringskontrakt uppsagda, varigenom det var fritt fram för möjligheter att organisera om distributionsnätet på lämpligt sätt.

Därmed hade Axel Lysell fullgjort poststyrelsens uppdrag i vad gäller uppsägningar. Men han funderade också över hur omorganisationen skulle ske och kom i ett brev fem dagar senare med bl a följande förslag:

Flyttning av poststationen i Tommarp till järnvägen.

Bibehållande av poststationen i Hammenhög men sänkning av föreståndarens arvode.

Indragning av poststationen i Hannas.

Bibehållande av poststationen i Borrby.

Flyttning av poststationen i Stiby till järnvägsstationen i Gärsnäs och byte till detta namn.

Ingen ändring för Vemmerlövs poststation.

Många viljor speglas i den följande skriftväxlingen och Lysells propåer förverkligades i stort sett. Med undantag av Hannas blev poststationerna på rimligt avstånd från järnvägen kvar och medgiven uppsägning av poststationsföreståndarna utnyttjades inte i tre fall.

Styrelsen för Simrishamn-Tomelilla Järnvägsaktiebolag skrev den 27 oktober 1882 till poststyrelsen "att järnvägen med all säkerhet kommer att för allmän trafik upplåtas den 1 januari 1883". Stationernas namn uppgavs vara (i riktning från Simrishamn) Järrestad, Tommarp, Gärsnäs, Smedstorp och Lunnarp. Bolaget föreslog också "att posten till de söder om banan belägna socknar kunde utgå från Gärsnäs mera centralt belägna station".

Premisserna höll och som vi skall se i det följande fanns poststationerna i de nämnda stationshusen med 1883 års ingång. Bandelarna Malmö-Dalby och Dalby-Tomelilla föregicks av motsvarande skriftväxling, även om omorganisationen i den omgivande trakten inte blev så omfattande som på den östligaste delsträckan. Sträckan Malmö-Dalby öppnades för posttrafik den 20 december 1892 och sträckan från Dalby till Tomelilla den 16 oktober 1893. Det gick således cirka ett decennium innan man kunde knyta ihop bandelarna i Tomelilla, där en förenad post- och järnvägsstation hade inrättats redan den 1 maj 1866 genom järnvägsförbindelsen från Eslöv. Det var inte så självklart från början att post och järnväg skulle samarbeta på så sätt att poststationer förlades till järnvägarnas stationshus. För den som vill veta mera om bakgrunden hänvisar jag till kapitlet "Förenade poststationer" i häftet "Om posten vid järnvägen Borås-Ulricehamn" (Posthistorisk skriftserie 156).

Journ 9C? Wh
App 9C? Wh
M 14101

TELEGRAM. 04113

Generalpoststyrelsen
A. A.

Kongl. Generalpoststyrelsen
Linn. den 21 DEC 1892

KONGL. TELEGRAFVERKET.

Stad	Införmyndigt i	Ört	År	Datum	№	Försk. nr	Ört
Malmö	Malmö	28	92	20/12	13883	1866	
<p>J. Saknäs af väntadt telegrafiskt Bemyndigande från Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen har Malmö-Dalby ej kunnat öppnas för trafik. Väntas möjligen kunna göras det imorgon Winroth</p>							

Journ 9C? Wh
App 9C? Wh
M 14102

TELEGRAM. 04219

Generalpoststyrelsen
A. A.

Kongl. Generalpoststyrelsen
Linn. den 21 DEC 1892

KONGL. TELEGRAFVERKET.

Stad	Införmyndigt i	Ört	År	Datum	№	Försk. nr	Ört
Malmö	Malmö	23	92	20/12	13883	1866	
<p>Sedan omtelegraferade Bemyndigande erhållit, öppnas Malmö-Dalby för trafik imorgon. Något förändrad tidtabell insändes imorgon till trafikbyrå Winroth</p>							

Telegrammen skvallar om viss osäkerhet inför startdatum för den nya postorganisationen

Malmö—Dalby.

(S. D.)

(Från den 20 december 1892.)

Plk. N:r 1.	1) Brl. N:r 3.	1) Brl. N:r 5.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.		
8,50	1,45	7,30	Malmö	8,5	11,45	6,40
9,22	2,16	7,54	Nordanå	7,37	11,24	6,12
9,36	2,30	8,4	Djurslöv	7,25	11,15	6,0
9,53	2,48	8,17	Staffanstorp	7,9	11,3	5,44
10,15	3,10	8,35	Dalby	6,40	10,40	5,15
				N:r 2. Brl.	N:r 4. Plk.	N:r 6. Brl.

¹⁾ Med tågen n:r 3 och 5 befordras derjemte tidningar i väska till samtliga poststationer å linien.

Östervärn

De båda östligaste stationerna på järnvägen mellan Malmö och Simrishamn finns inte med på posttidtabellen från början. Det hänger samman med att poststationer inte öppnades förrän tåg hade passerat under någon tid. Sålunda finner vi den första förenade post och järnvägsstationen i Östervärn med oktober månads ingång 1894, då Malmö-Tomelilla järnvägs stationsföreståndare Gustaf Edvard Feuk fick ansvar för bestyr med posten. Han efterträddes den 20 januari 1898 av Carl Charpentier som hade förestått poststationen i Veberöd sedan 1893.

Poststationen i Östervärn kom till bl a för att man inte skulle behöva utöka brevbäringen i den delen av Malmö, men den blev inte långlivad och Charpentier blev den siste järnvägsmannen som fick bestyr med posten. Det var med januari månads utgång 1918 som poststationen upphörde. Den låg blott 250 meter från brevsamlingsstället Malmö 3 och ca 1200 meter från postkontoret Malmö 6.

Poststyrelsen hade inte några problem med att besluta om poststationens indragning, sedan den fått följande besked från postdirektionen i Malmö:

"Omfattande förändringar komma att inträda inom östra delen av Malmö stad dels på grund av ditförläggande av Statens Järnvägars verkstäder samt dels i följd av Malmö-Ystads och Malmö-Trälleborgs järnvägars indragande till Malmö huvudbanestation över denna stadsdel.

Under nuvarande förhållanden komma dessa förändringar ej att genomföras med sådan snabbhet, att indragningen av Östervärns poststation bör ställas i samband härmed, utan instämmer postdirektionen med postmästaren och poststationsföreståndaren att poststationen redan nu bör indragas".

Sege (Burlövs socken)

Det gick en tid efter järnvägens tillkomst innan segeborna fick tillgång till post på nära håll. Inte förrän när trafiken började på delsträckan mellan Dalby och Tomelilla inrättades den förenade post- och järnvägsstationen med namnet Sege den 22 september 1893. Stationsmästaren Rasmus Göransson blev ansvarig för posten och blev uppgiften trogen i drygt 34 år. Han avgick med 1927 års utgång, följd av August Wilhelm Werner, som varit föreståndare för poststationen i Silvåkra sedan oktober 1910. Under hans period kom indragning av poststationen på tal. Under den ekonomiska kris som rådde under 30-talets början fick även postverket besparingsdirektiv och postdirektionerna måste till poststyrelsen lämna uppgifter om alla poststationer som sålde frimärken för högst 500 kronor under 1931.

Poststationen i Sege betjänade då omkring 100 personer. Frimärken hade sålts för 497 kr år 1931 och ersättningen till järnvägsbolaget för skötseln av poststationen uppgick till 522 kr. Överpostmästaren i Malmö uppgav att två nya större företag skulle öppnas och föreslog att poststationen skulle bibehållas eftersom man väntade ökad uppbörd. Så blev det också och när Werner pensionerades den 1 augusti 1939, uppehöll aspiranten Karl Axel Lindholm föreståndarebefattningen på vakans till den 1 oktober 1940, då stationskarlen Thure Johansson tog över. Han förflyttades till Djurslöv den 1 maj 1942 och Anton Jönsson, som varit poststationsföretandare i Silvåkra, Torna Hällestad och Djurslöv fick nu Sege på sin lott. När han avgick vid halvårsskiftet 1956, fick Karl Axel Lindholm åter ansvaret för posten, nu med titeln järnvägsexpeditör. Han fick vara med om poststationens indragning. Den ersattes med lantbrevbäring från Arlövs med 1969 års ingång.

Nordanå (Görslövs socken)

Samtidigt med att järnvägen öppnades för allmän trafik inrättades en förenad poststation i Nordanå den 20 december 1892. Stationsföreståndaren Jeppe Nilsson blev ansvarig

för postgöromålen, följd i oktober 1898 av Paul Nyström, som tidigare varit poststationsföreståndare i Södra Åby. Han blev kvar i Nordanå till sin pensionering vid utgången av 1930. Då tillträdde August Larsson och hann vara verksam i drygt fyra år innan han fick förflyttning till Tommarp den 1 april 1935. Ragnar Edvin Andersson hette efterträdaren. Denne hade erfarenhet av postarbetet från sin tjänstgöring i Torna Hällestad och Djurslöv och blev liksom företrädaren bara något mer än fyra år i Nordanå. Ännu kortare blev perioden för Karl Anders Helmer Östberg, som hade postansvaret från oktober 1939 till och med november 1940. Därefter vilade detta på följande järnvägsmän: Nils Johannes Kristiansson (1940-1942), Karl Axel Lindholm (1942-1943), C J Nilsson (1943-1946), S K V Christensson (1946-1951), Nils Harry Brobeck (1951-1952), Thure Allan Göransson (1952-1955) och Per Göte Valentin Jönsson (1955-1968). Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Staffanstorp med 1969 års ingång.

Djurslöv (Tottarps socken)

Järnvägens stationsmästare Sven Ståhl fick ta ansvaret för posten i Djurslöv, när en poststation öppnades där den 20 december 1892. Han hade sedan april 1887 ansvarat för den förenade post- och järnvägsstationen i Norrvidinge och blev nu kvar i Djurslöv till sin pensionering vid 1922 års utgång. Därefter ansvarade följande järnvägsanställda för posten i Djurslöv: Knut Ohlsson (1923-1932), Ragnar Edvin Andersson (1932-1935), Karl Edvin Persson (1935-1938), Oscar Nils Vilhelm Liljenberg (1938-1939), Anton Jönsson (1939-1942), Ture Johansson (1942-1955), Hugo Folke Sandgren (1955-1959) och Ingrid Maria Sandgren (1959-1964).

Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Nordanå den 1 juli 1964. Det innebar att de hushåll närmast poststationen, som anlitat denna, nu fick sin post genom lantbrevbäraren. Det var Nils Lindholm, som hade börjat som sådan 1936 och som nu fick fortsätta på en omorganiserad linje med start i Nordanå. Han hade dessförinnan cyklat med posten men nu fick han övergå till moped. Med 1969 års

indragning av poststationen i Nordanå ändrades linjen igen och utgick från Staffanstorp, där Nils Lindholm fortsatte att fungera som lantbrevbärare tre år efter sin officiella pensionering. Under de sista åren fullgjorde han lantbrevbäringen med bil.

Staffanstorp (Brågarps socken)

Ett resultat av järnvägen Lund-Trelleborg var bl a en förenad post- och järnvägsstation i Staffanstorp den 1 november 1875 med stinsen Anton Emil Hallberg som postansvarig. Carl Olsson Hannell tog över 1894, följd 1909 av Nils Andersson Delin. Sedan denne pensionerats i maj 1935, övertog Nils Peter Åberg ansvaret med erfarenhet från motsvarande arbetsuppgifter i Fjärdingslöv och Klågerup. Efter honom ansvarade följande järnvägsmän för postgöromålen i Staffanstorp: Sture Valfrid Nilsson (1939-1943), Carl H Sjögren (1943-1946), Josef Lager (1946-1953) och Nils Edvard Hellner (1953-1956). De flesta av dem sysslade inte själva med postgöromålen. På deras ansvar sköttes de av medarbetare vid stationen, t ex Knut Alentoft och Torsten Malmgren. Lagers förordnande återkallades från den 1 april 1956. Det berodde på att posttrafiken ökat så mycket att det inte längre var lämpligt att post och järnväg var förenade.

Som postbiträde hade Martha Moberg under stinsens ansvar fullgjort postgöromålen i Staffanstorp och hoppades naturligtvis att bli föreståndare för den från järnvägen skilda postanstalten. Poststationen blev i samband med skilsmässan statushöjd till postexpedition. De olika benämningarna på fasta postanstalter genom tiderna redovisas närmare i ett särskilt kapitel i häftet "Posthistoria från Skurups kommun" (posthistorisk skriftserie nr 152). Kortfattat var postexpedition (av "det nyare slaget") ett mellanting mellan förvaltningspostkontor och poststation. Medelsredovisningen gick direkt till poststyrelsen medan poststationerna skickade sina redovisningar till ett överordnat postkontor.

Anton Nilsson blev postexpeditionens föreståndare 1957 och fick uppleva ändrad terminologi genom att postexpeditionerna i allmänhet kallades lokalpostkontor 20 år senare. I en ännu modernare organisation kom Staffanstorp att bli distriktsort, där postmästare John Erik Johansson fick överta ansvaret för service till omkring 5500 hushåll.

Olyckor och tågån

Redan under det tredje året som järnvägsknut råkade Staffanstorp ut för en tågolycka i september 1895 på grund av att en lokförare nonchalerade en semafor i stoppläge. Ett antal andra olyckor rapporteras också från trakten kring Staffanstorp i anslutning till tågtrafiken.

Mera känt är kanske det rån som genomfördes den 18 mars 1907 med socialistiska revolutionärer som anstiftare. En av dem var Axel Wilhelm Fors, som hade avskedats 1904 från sin befattning vid postverket på grund av brevstöld. Han och medhjälparen Johan Alfred Friberg löste biljetter från Malmö till Staffanstorp resp Kyrkheddinge och for från Malmö med kvällståget. Båda hoppade av när tåget höll för en signal vid infarten till Staffanstorp och hoppade på tåget från Simrishamn mot Malmö efter att det just lämnat stationen i Staffanstorp. Överfallet i postkupén drabbade postiljonen Johannes Almén som fick tre revolverkulor i huvudet och fördes till sjukhus. Han var då 44 år och fick men för livet, d v s under ytterligare 40 år. Synen på vänstra ögat var skadad, liksom luktförmågan. Huvudvärk följde honom också. De båda rånarna togs fast och dömdes till livstids straffarbete och en av de sammansvurna fick 18 månaders straffarbete. Friberg och Fors blev frigivna 1925.

Kyrkheddinge (Kyrkheddinge socken)

I ett brev till landshövdingen i Malmö den 17 december 1874 bekräftade poststyrelsen punkt för punkt den stora omorganisation av postdistributionen som man kommit över-

ens om vid tidigare sammanträden. Det gällde ändringar i anslutning till att postverket skulle ta över ansvaret för kronobrevbäringen och innehöll uppgift om att folkskolläraren Per Johansson utsetts till föreståndare för den poststation som skulle öppnas vid 1875 års ingång i Kyrkheddinge. Posten skulle komma med gående bud från Lund via Dalby. För postföringen tecknades kontrakt med fjärdingsmannen Jeppe Nilsson i Dalby. Han fick också ett annat postföringskontrakt. Konkurrens under anbudsförfarandet bidrog till att det blev olika milersättning för de båda uppdragen.

I december 1875 anmodade poststyrelsen sina postförvaltare att lämna vissa statistiska uppgifter om hur rörelsen utfallit vid poststationerna. Det visade sig i svaret den 15 februari 1876 från postmästare Eric Engman i Lund, att frimärken hade sålts i Kyrkheddinge för kr 25:33 under första halvåret och för kr 29:15 under andra. Årsarvodet till poststationsföreståndaren var 75 kr och inkomsterna av försålda frimärken täckte alltså inte ens detta.

Det blev ingen omedelbar åtgärd men i och med tillkomsten av poststationen i Staffanstorp såg landskansliet intet hinder i att dra in poststationen i Kyrkheddinge och Johansson blev helt sonika uppsagd. Indragningen genomfördes med 1877 års utgång och poststationen i Kyrkheddinge blev således precis tre år gammal i första omgången.

*Da poststationen i Kyrkheddinge icke är tillräckligt
aflygsel från poststationen i Staffanstorp äro knappt
1/4 mil och da både prest och stora delar Kyrkheddinge
boar numera hemtill på samma ställe som post i Staffanstorp
topp (kvartier de der hafva tillfälle dagligen, da der
emot post ankommer og afgår från Kyrkheddinge
endast två gånger i veckan), vägar postinspektionen
vårdsamt hemställa hemvidar icke poststationen
i Kyrkheddinge borde indragas og da naturligtvis
äfven postlinien Torna Dalby - Kyrkheddinge. Post-
inspektionen i Södra Distriktet den 7 Sept 1877.*

J. Geijer

Postinspektör Geijers brev talar för sig själv

Det skulle nämligen bli en ny omgång i och med järnvägens tillkomst. Den 22 september 1893 inrättades en förenad post- och järnvägsstation med stinsen Carl Georg Elias Scholander som ansvarig för postens skötsel. Han följdes i oktober 1898 av Frans Oskar Strandh, som blev kvar till och med mars 1921. Då hade posttrafiken utvecklats så kraftigt att post och järnväg skildes åt. Posten flyttades till en lokal ca 225 meter från järnvägsstationen, där lantbrevbäraren Enok Emil Ivarsson blev föreståndare. Efter hans död i april 1941 tog Gunhild Ulrika Andersson över och nio år senare började poststationen åter styras av en funktionär med lantbrevbäringserfarenhet. Det var Gerda Karolina Nilsson, som varit lantbrevbärare på linjen Kyrkheddinge-Bjällerup sedan 1936. Efter fyra månaders vikariatstjänstgöring utnämndes hon till ordinarie föreståndare den 1 april 1949 och blev stationen trogen till sin pensionering den 1 januari 1969. Då drogs poststationen in.

Dalby (Dalby socken)

Inom länsstyrelsen och dess underlydande instanser pågick under 1873 ett intensivt arbete för att i samråd med postens representanter planera för den omorganisation som i vissa delar av länet skulle genomföras vid det följande årsskiftet i samband med att ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. I ett brev till poststyrelsen den 22 december 1873 lämnade landskansliet uppgifter om vilka personer som föreslagits till föreståndare för de planerade nya poststationerna i Dalby, Löddeköpinge, Veberöd, Blentarp, Fjellie och Saxtorp.

Gästgivaren Samuel Krakau utsågs på grundval härav till poststationsföreståndare i Dalby, men redan den 4 januari 1874 skrev han till poststyrelsen och begärde sitt entledigande, enär hans "enskilda angelägenheter skulle bli alla för mycket försummade genom den tid som kommer att användas till samma befattnings ordentliga skötande". Som intresserad efterträdare anmälde sig fru Christine Berglin men då en gift kvinna inte var myndig kunde hon inte komma

i fråga. I stället antogs hennes make, skolläraren Carl Berglin, varvid var underförstått att hon skulle biträda honom i arbetet. I realiteten blev det så att hon gjorde i stort sett hela arbetet på makens ansvar. Ombytet av föreståndare torde ha ägt rum omkring den 1 februari 1874. Det bytet blev inte heller så långvarigt för den 8 september 1874 skrev Carl Berglin till poststyrelsen och begärde sitt entledigande "tillfölje av avflyttning från orten". Till efterträdare föreslogs hemmansägaren Nils Andersson. Poststyrelsen rådgjorde inför bytet med landskansliet som i stället förordade Emma Holmgren, dotter till kronolänsmannen C Holmgren i Dalby. För detta föll poststyrelsen och Emma tog över poststationen den 25 oktober 1874.

På grund av förväxling med poststationen Dalby i Uppland blev namnet för den skånska poststationen ändrat till Torna Dalby med 1876 års ingång. Samtidigt blev 32 andra svenska poststationer namnförändrade "för att förekomma förväxling mellan postanstalter med likljudande namn". För Dalby bibehölls prefixet "Torna" till och med den 19 december 1892.

76.

U T D R A G

Kungörelse,

angående namnförändring af åtskilliga poststationer.

För att förekomma förväxling mellan postanstalter med likljudande namn, komma från och med nästinstundande års början namnen å nedan upptagne poststationer att förändras på följande sätt, nämligen:

inom Kristianstads län:

Gryt till Göinge-Gryt och
Össjö till Asbo-Össjö;

inom Malmöhus län:

Dalby till Torna-Dalby,
Hellestad till Torna-Hellestad,
Hvellinge till Skytts-Hvellinge och
Käglinge till Glostorp.

inom Hallands län:

Köjtinge till Rennelöf;

inom Elfsborgs län:

Floda till Floda station;

inom Skaraborgs län:

Björnsäter till Wester-Björnsäter,
Dogsberg till Frösved och
Sventorp till Sventorpsby;

Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 22 november 1875.

WILHELM ROOS.

Vid sammankomster under år 1878 mellan representanter för länsstyrelsen och postverket gjordes planer upp för organisation av lantbrevbäring. Denna distributionsform hade haft premiär med 1878 års ingång, då på Gotland samt i Kalmar län och i Blekinge. I vad gäller Dalby avtalades en lantbrevbäring från Lund över Gårdstånga och Torna Hällestad till Torna Dalby på 28 km längd. Den startade med februari månads ingång 1879 och föranledde bl a indragning av poststationerna i Gårdstånga och Torna Hällestad. Brevbäraren skulle enligt överenskommelsen göra besök på vissa mottagningsställen för tjänstebrev, nämligen kronolänsmanskontoret i Odarslöv, fjärdingsmännens bostäder i Getinge, Sandby och Hällestad samt pastorsbostaden i Hällestad. Han utgick på morgnarna från Lund måndagar och torsdagar samt från Dalby onsdagar och lördagar. Senare inrättades lantbrevbäringar från Dalby till Silvåkra och till Bonderup. Till den sistnämnda kyrkbyn blev det aktuellt den 15 juni 1894 för att ge bättre service till dem som bodde i norra delen av socknen. Ändringen initierades av att järnvägen Malmö-Genarp togs i bruk.

Innan dess hade emellertid även Dalby fått järnvägsförbindelse med Malmö. Detta medförde att mamsell Emma Holmgren blev av med sitt arbete som poststationsföreståndare. Poststationen flyttades till järnvägsstationen, där stins Anton Dybeck fick ta över sigill och och andra inventarier men inte datumstämpeln. Poststationen återfick nämligen sitt ursprungliga namn och datumstämpeln med gravyren TORNA DALBY skickades till Stockholm för skrotning. Dybeck avled i februari 1912 och efterträddes närmast av stationsskrivaren A. Anderberg. En ny ordinarie föreståndare blev tillsatt den 1 oktober 1912, nämligen Hampus Vilhelm Magnusson. Dennes kontrakt upphörde den 26 mars 1919, då poststationen flyttades till en lokal ca 250 meter från järnvägsstationen.

Där fick målaremästare Per Andersson befattningen som poststationsföreståndare och behöll den till sin död i april 1938. Fru Emma Andersson tog över under drygt ett års tid, följd den 1 juli 1939 av Anders Gösta Lennart Andersson. Trafiken ökade allt mer och den 1 mars 1948 blev poststationen statushöjd till postexpedition. Andersson fick nu titeln stationsmästare. Hans pensionering sammanföll med den våg av omorganisationer som präglade 1970-

talat och blev ännu mera påtaglig under det följande decenniet. Då började postexpeditionerna kallas (lokal)postkontor i den nya terminologin. Med ansvar för postservice till drygt 2 500 hushåll, inklusive dem i Torna Hällestad, fick Ingrid Heinesson överta postkontoret i Dalby, följd av Eva Paulsson, när Ingrid fick ännu mer avancerade uppgifter i Posten.

Järnvägen byggs vidare mot öster

Postinspektör Victor Melander i Malmö förutsåg i god tid vissa förändringar som föranleddes av att järnvägssträckan Dalby-Tomelilla skulle bli färdig för trafik. Han skrev den 19 juni 1893 bl a följande till poststyrelsen:

"Då trafikstationer, vid vilka jag har för avsikt föreslå inrättande av poststationer, komma att å berörda järnvägssträcka anordnas i närheten av de nuvarande poststationerna i Röddinge och Sjöbo, synes mig dessa senare båda poststationer kunna vid ifrågavarande tidpunkt indragas."

Som en följd härav blev kantorn Nils Lundström och fröken Julie Maria Aspelund i Röddinge resp Sjöbo uppsgoda från sina befattningar. I ett senare brev, den 12 augusti 1893, lämnade Victor Melander ytterligare information till poststyrelsen och begärde på grund därav att få genomföra en rad andra förändringar, av vilka följande kan nämnas:

Indragning av kärrposten mellan Vollsjö och Sjöbo, gångposten mellan Tolånga och Äsperöd samt lantbrevbäringen mellan Tomelilla och Röddinge, öppnande av förenade post- och järnvägsstationer i Björnstorps, Veberöd, Övedskloster, Sjöbo, Sövdeborg, Eriksdal och Lyckås samt inrättande av gångpost med sex turer i veckan mellan Sjöbo och Tolånga.

Senare översände postinspektören förslagskontrakt resp bevis om uppsägning av de berörda funktionärerna. Den föreslagna benämningen Lyckås för en av poststationerna blev föremål för diskussion. Den fastställdes senare till Södra Lyckås.

Björnstorp (Bonderups socken)

Carl Peter Engqvist fick ansvaret för post och järnväg i Björnstorp, när stationen öppnades den 22 september 1893. Han hade förestått poststationen i Nordanå under 10 månader 1892-1893. När han pensionerades den 1 april 1928 tog Nils Albin Nilsson över och därefter ansvarade följande järnvägsanställda för ortens postservice: Ehrnfrid Valdemar Nilsson (1937-1938), Nora Alvhild Jönsson (1938-1940), Emil Borge Ek (1940-1943), K T Nilsson (1943-1946), T A Göransson (1946-1948), Nils Torsten Månsson (1948-1953), Knut Malte Kristoffersson (1953-1963) och Anna Greta Kristoffersson (1964-1966). Poststationen drogs in den 1 augusti 1966, varvid berörda hushåll anknöts till lantbrevbäring från Genarp.

Veberöd (Veberöds socken)

Poststationen i Veberöd, som jämte fem andra inom fögderiet inrättades den 1 januari 1874 följer inte det mönster som man kan urskilja som det vanliga för de poststationer som inrättades i samband med att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. Helt enligt principerna var ju tillsättandet av folkskolläraren J P Torell som föreståndare enligt kronofogdens förslag med godkännande av landskansliet den 22 december 1873. Många av föreståndarna för de nya poststationerna runt om i landet valdes just bland lärarkåren.

Emot den vanliga ordningen var däremot kyrkostämmans beslut den 14 mars 1875, ett drygt år efter poststationens tillkomst. I protokollets fjärde paragraf sägs att stämman inte ansåg det lämpligt och inte tillät "såväl skolhusets begagnande till poststationslokal som att denna poststation förvaltas av läraren i folkskolan".

Torell anmälde saken till poststyrelsen den 5 april 1875 och utbad sig tillåtelse att som biträde i posttjanten få "använda annan lämplig person och även kvinna, t ex min hustru". Postmästare Eric Engman i Lund förordade hans ansökan hos poststyrelsen, som inte såg något hinder för att bifalla den.

Vilka intriger som därefter utspelades i samhället undgår mitt bedömande, eftersom jag inte har funnit några handlingar därom i Postens arkiv. Däremot kan man finna ett beslut av poststyrelsen den 4 september 1875 om att smedmästare Rasmus Heldqvist skulle antas till poststationsföreståndare. Hans årsarvode blev detsamma som företrädarens eller 100 kr. Detta tyckte Heldqvist i längden inte vara tillräckligt och begärde i ett brev den 16 april 1877 att få det höjt till 200 kr. Poststyrelsen begärde nu landskansliets synpunkter på möjligheten att dra in poststationen, alternativt hjälp att anskaffa en annan föreståndare. Svaret gav poststyrelsen fria händer, sedan kronofogden i Lund den 25 juni 1877 avgav "det yttrande att Veberöds poststation kan utan väsentligare olägenhet för orten indragas samt att kronobetjäningen därigenom ej heller väljas nämnvärd kostnad, sedan den erhållit rätt att för sina tjänsteförsändelser kostnadsfritt begagna lösväska".

Att poststyrelsen snabbt kunde bestämma sig för att låta dra in poststationen berodde också på dess ringa verksamhet. Statistik visade t ex att under hela första verksamhetsåret hade frimärken bara sålts för kr 74:98. Problemet var emellertid hur man skulle klara den ersättningsanordning som behövdes för att postväskor skulle kunna utväxlas mellan olika postförare som inte passerade Veberöd samtidigt. Det löstes genom att man tillsatte en postvårdare som hade ansvar för postväskorna under den tid som förflöt mellan en postförares ankomst och en annans avgång. I boken "På post i Mo härad" har jag närmare beskrivit postvårdarens funktion. I det förslagskontrakt som postmästare Eric Engman sände till poststyrelsen den 21 augusti 1877, fanns bl a formuleringen att postvårdaren åtar sig att "ej mindre från vederbörande postiljoner eller postförare behörigen mottaga och till dem avlämna allt sådant postgods, som bör därstädes mellan olika postlinjer utväxlas, än även ansvara för godsets behöriga vårdande medan detsamma bör finnas i hans förvar".

Avsikten var att låta Rasmus Heldqvist vara postvårdare, men han begärde för denna enkla uppgift samma ersättning som han haft under tiden som poststationsföreståndare. Gästgiverskan Augusta Holmstedt antogs i stället med 75 kr per år i arvode för bestyret och poststationens verksamhet upphörde med 1877 års utgång. Det var ett ovanligt högt belopp för postvård, något som t ex framgår vid jämförelse

med fallet i Jära, som redovisas i boken "På post i Mo härad".

Nu var Veberöd utan poststation. En av dess förbindelser med omvärlden var postföringslinjen mellan Lund och Blentarp, som kunde anlitas för att skicka och ta emot post till en början två dagar i veckan i vardera riktningen. Den linjen utnyttjades också av everlövsborna, vars kamp förgäves för en egen poststation kort berörs i ett avsnitt i det följande.

Poststationen i Veberöd skulle återuppstå i en helt annan form genom järnvägens tillkomst, nämligen den 22 september 1893. Stinsen Carl Charpentier fick ansvaret för postsysslan, följd i januari 1898 av Gustaf Edvard Feuk, som hade varit poststationsföreståndare i Östervärn under fyra år. Den 1 juni 1917 tog sadelmakaren Johan Emil Knöös över poststationen. Den skildes då från järnvägen, en åtgärd som var nödvändig på grund av den alltmer ökande trafiken. Knöös blev vid sin läst till och med november 1946 och var vid sin avgång 74 år gammal. Han var far till Torsten Knöös som också valde postmannabanan och slutade som postinspektör i Malmö.

Efter en tids vakans övertog Lars Evald Åkerblom poststationen i Veberöd formellt den 1 april 1947. Den 1 mars 1948 blev poststationen organiserad som en postexpedition. Därmed blev Åkerbloms titel stationsmästare enligt den tidens terminologi. En omorganisation 1977 medförde termen lokalpostkontor. Prefixet lokal slopades 1986. Med titeln postmästare fick Lars Nordahl överta ansvaret för postservice till drygt 1800 hushåll med postadress Veberöd.

Everlövv (Everlövs socken)

Kommunalstämman med Everlövs församling den 31 januari 1892 utsåg kyrkoherden R Pihlstrand och ordföranden Per Helgesson att hos poststyrelsen begära att få en poststation inrättad i Everlövs kyrkby. Kommunen åtog sig att själv avlöna poststationsföreståndaren, till vilken man föreslog handlanden Måns Jönsson.

Framställningen behandlades i samband med utredningen om

hur postnätet skulle organiseras i anslutning till att järnvägssträckan Dalby-Tomelilla öppnades för trafik. Den hade inte någon framgång och namnet Everlövv tillfördes inte förteckningen över landets fasta postanstalter. Lantbrevbäringen Veberöd-Everlövv-Blentarp organiserades från den 15 september 1893 på sådant sätt att everlövsborna kunde anses ha tillfredsställande postservice.

Övedskloster (Klostersågen) (Vombs socken)

Stationsmästaren Carl Axel Svensson blev ansvarig för post vid järnvägsstationen med namnet Övedskloster när denna hölls tillgänglig för allmänheten den 22 september 1893. Han blev kvar vid samma station till sin pensionering den 1 april 1931 och var följaktligen med om den ändring av stationens namn som genomfördes den 1 juli 1908. Bakgrunden till namnändringen spårar man till tillkomsten av en station med namnet Övedsklosters gård den 18 februari 1906 på järnvägssträckan mellan Harlösa och Sjöbo.

Det förekom upprepade felsorteringar av post till Övedskloster resp Övedsklosters gård. Postinspektionen i Malmö presenterade i mars 1908 en förteckning som visade att under en månads tid inte mindre än 193 försändelser som varit avsedda för Övedsklosters gård först hade expedierats till Övedskloster. Samtidigt hade fem försändelser som varit avsedda för Övedskloster först expedierats till Övedsklosters gård. En ändring av detta namn ansågs nödvändig.

Båda järnvägsstationerna var belägna inom Övedsklosters fideikommissområde. Stationen med namnet Övedskloster låg sju kilometer från huvudgården vid Malmö-Tomelilla järnväg, medan stationen med namnet Övedsklosters gård låg i huvudgårdens omedelbara närhet vid Landskrona-Kävlinge-Sjöbo järnväg. Styrelsen för Malmö-Tomelilla järnväg ville inte acceptera någon ändring av namnet på stationen Övedskloster och det andra järnvägsföretaget önskade att stationen Övedsklosters gård skulle "bibehållas vid sitt nuvarande namn, enär obehagligheter alltid torde vara att förutse, då järnvägsstation i förening med poststation har

olika namn". Postinspektion hade en annan uppfattning: "Obehagligheter torde ej vara att befara, om poststationen erhåller annat namn än järnvägsstationen. Mostvarighet till ett dylikt förhållande finnes sedan flera år tillbaka". Efter förhandlingar hemställde postinspektionen hos poststyrelsen att Övedsklosters poststation skulle namnförändras till Klostersågen och Övedsklosters gårds poststation till Öved.

Kungörelse,

angående dels öppnande, dels indragning af postanstalter, m. m.

Med innevarande juni månads utgång indragas dels det nuvarande postkontoret i *Hedeviken* dels den nuvarande poststationen i *Sveg* dels ock brevsamlingsstället (poststation af 3:e klassen) *Malmö 2*.

Den 1 nästa juli öppnas:

dels postkontor i *Sveg* inom Jämtlands län,
dels filialpostkontor, med benämning *Malmö 2*, i huset med adressnummer 12 vid Föreningsgatan i Malmö,
dels ock poststation
i *Sulvik* inom Värmlands län,
i *Hedeviken* inom Jämtlands län,
i *Ljusvattnet* och *Tufretsjö* inom Västerbottens län samt
i *Randijaur* och *Tjämotis* inom Norrbottens län.

Från och med sistnämnda dag skola de inom Malmöhus län belägna poststationerna *Övedskloster* och *Övedsklosters gård* benämnas *Klostersågen* resp. *Öved*. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 22 juni 1908.

JULIUS JUHLIN.

o. f.

Algot Norberg.

Poststyrelsen beslöt enligt framställningen och från den 1 juli 1908 fanns namnen Klostersågen och **Öved** i datumstämplarna. Den sistnämnda hade för övrigt funnits under en kort period tidigare efter att postverket övertagit ansvaret för kronobrevbäringen innan en lantbrevbärare ersatte den första poststationen med namnet **Öved**.

Stationsföreståndare Carl Axel Svenssons efterträdare P Ljung fick strax efter sitt tillträde i Klostersågen vara med om att poststationen ifrågasattes till indragning. Den hörde till dem vars frimärksförsäljning under 1931 understeg 500 kr. Det stannade emellertid med att poststationen nedflyttades från den näst lägsta till den lägsta klassen. Ljung gick i pension den 1 mars 1948 och efterträddes av N H Brobeck. Han fick vara med om poststationens indragning den 1 juli 1949.

Sjöbo (Södra Åsums socken)

Ett regeringsbeslut i mars 1860 om att poststationer skulle få inrättas på landsbygden initierade poststyrelsen att fråga länsstyrelsen om behovet av sådana. Från landskansliet i Malmö fick poststyrelsen i februari 1861 besked om att Sjöbo gästgivaregård och Anderslövs gästgivaregård ansågs lämpliga för poststationer. I ett brev den 11 mars 1861 föreslog landskansliet att tingsskrivare Swen J Lindahl skulle antas till föreståndare för den önskade poststationen i Sjöbo. Den efterlängttade kommunikationsförbättringen blev dock inte så långvarig, för poststationen bedömdes inte som absolut nödvändig. Den 31 oktober 1866 drogs den in och en framställning om att få bibehålla den lämnades utan åtgärd (Dnr Poststyrelsen, KlB 1866:1906).

Nu blev det en törnrosasömn på exakt tio år. Den 1 november 1876 återuppstod poststationen nämligen som resultat av den omorganisation som jämförelsevis sent genomfördes i Färs härad i anslutning till att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. Frågan hade diskuterats vid sammankomster mellan representanter för landskansliet och postverket men man var inte helt överens. I ett brev till länsstyrelsen den 5 maj 1876 åberopade poststyrelsen de pågående förberedelserna för "åtgärder för ordnandet av postgångar och ersättande av kronobrevbäringen inom Färs härad". Förutom att inrätta postföreläring på sex nya linjer hade man planerat poststationer i Brandstad, Sjöbo, Tolånga, Röddinge, Frenninge, Långaröd, Östraby, Öved, Sövde och Vomb. Poststyrelsen höll emellertid före att "de föreslagna nya stationernas antal, med avseende å den genom Kungl. Majt:s nådiga brev den 17 mars 1876 medgivna avgiftsfria befordran av lösväskor innehållande tjänsteförsändelser syntes kunna och bära inskränkas, helst som flera av de föreslagna icke vore belägna på större avstånd än 0,5 a 0,6 mil från varandra".

Ifrågasatt inskränkning kom inte att drabba Sjöbo, och dess poststation öppnades den 1 november 1876, belägen vid den linje där post befordrades med häst och vagn två gånger i veckan från Vollsjö poststation vid järnvägen Eslöv-Ystad i en sydlig sväng förbi Araskoga kronofogdekantor, Brandstad, Sjöbo, Tolånga, Röddinge och Ramsås kyrka till Tomelilla.

Fröken Julie Marie Aspelund utsågs till föreståndare för den nyinrättade poststationen i Sjöbo. Med tillkomsten av järnvägen blev hon emellertid uppsagd, för poststationen flyttades till järnvägen, där stinsen Axel Theodor Wolke fick ta över ansvaret för samhällets postservice. Även han måste så småningom finna sig i att lämna postsysslan. Det behövdes nämligen ett förvaltningspostkontor för de många poststationer som under decennierna närmast före sekelskiftet vuxit upp i trakten. Genom ett regeringsbeslut den 7 december 1906 inrättades ett postkontor i Sjöbo den 1 oktober 1907. I facktidningen "Svenskt postarkiv" informerades hugade spekulanter på postmästaretjänsten litet om vad som fanns att vänta sig om man "kom till grötfatet":

—
Sjöbo (nytt). Uppbörd vid poststationen i Sjöbo utgjorde i fjol 7,055: 20 och vid poststationerna i Blentarp, Eriksdal, Söfdeborg, Tolånga, Täpperöd, Veberöd, Vomb, Övedskloster, Övedsklosters gård, hvilka skola lyda under postkontoret ifråga, 10,595: 63. Under postkontoret förlägges dessutom landt-brefbäringarne Eriksdal—Rödninge, Sjöbo—Ilstorp, Sjöbo—Tolånga, Söfdeborg—Amalielund, Söfdeborg—Söfde, Veberöd—Blentarp, Veberöd—Horsabacken, Veberöd—Vomb med en sammanlagd uppbörd 1906 af 2,581: 27. Postkontorslokalen kommer att bestå af expeditionsrum, postmästarens rum och brefbärare-

rum, kassahvalf, garderob, förstugor, uthus samt arkivrum (å vinden.) Amerikanskt fack kommer att anordnas. I posthuset finnas en lägenhet om 5 och två om 4 rum och kök disponibla. Skatter utgå med 60 öre pr fyrk. Läkare, apotek, bank, ytterbelysning, ej vattenledning men eljest god vattentillgång finnas. Endast folkskola. Gångse pris äro: fläsk 1: 20 å 1: 30, fårkött 1: 25, spädkaif 0: 65, gödkaif 1: 20, oxkött 1: 20, smör 2: —, söt mjölkost 1: 75, mjölk 0: 10, ägg 1: — å 1: 75, potatis 3: — å 4: — pr hl., bokved (björk- och barrved finnes ej) 15: — å 18: — pr famn, (hemkörning dessutom 3: —, sågning och huggning 5: —).

—*—

Under de år samhället hade ett postkontor i dess dåvarande betydelse som förvaltningsenhet fick man uppleva följande postmästare som **ordinarie** chefer: Philemon Heribert Westerberg (1907-1914), Otto Magnus Lund (1914-1918), Karl Johan Pihlson (1918), Carl Julius Bondesson (1918-1923), Hildur Theodor Leonard Holmgren (1925-1932) och Sölve Axel Alvar Titze (1932-1933).

Postkontoret degraderades den 1 februari 1934 till post-expedition ("av det nyare slaget") med förändring av

chefens titel till stationsmästare. Titze efterträddes då av Gustaf Ferdinand Borgström, som i sin tur följdes av Åke Hugo Allan Eklöf.

Nils Ragnar Wikström var postchef i Sjöbo 1962-1967, var efter Märta Persson tog vid. Hon fick uppleva de stora förändringarna under 1970-och 1980-talet med bl a ny terminologi. Postmästaren och distriktschefen Jan Mathiasson fick överta postkontoret med ansvar för service till omkring 4100 hushåll.

Tolånga (Tolånga socken)

Det hade legat nära till hands att den järnvägen ganska närliggande poststationen med namnet Tolånga i Hörr skulle dras in när järnvägen öppnades för trafik. Så blev det inte och även om poststationen aldrig hade något med järnvägen att göra, kan jag inte undgå att kort beröra den i detta sammanhang. Den inrättades den 1 november 1876 när postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Färs härad. Den förlades till länsmansbostället i Hörr en dryg kilometer söder om Tolånga kyrka. Dess föreståndare, kronolänsman Carl Johan Sjöström svarade för den med 150 kr i årsarvode.

Kommunalstämman i Tolånga den 13 februari 1877 fann poststationens läge olämpligt och utsåg tre personer som skulle göra framställning om att få den flyttad till kyrkbyn. Deras brev kommenterades av kronfogden i Araskoga den 14 mars 1877. Han hade själv föreslagit att poststationen skulle förläggas till länsmansbostället och ansåg att socknen var "särdeles vällostad med poststationer". Han syftade på närheten till Lövestad för norra och östra delen av socknen samt det korta avståndet från kyrkbyn till Hörr resp närheten till poststationen i Sjöbo. Sedan landskansliet i Malmö åberopat hans avstyrkan som sin egen ansåg poststyrelsen den 19 mars 1877 att tolångabornas framställning inte borde föranleda till vidare åtgärd.

Sjöström blev kvar vid sin poststation till dess indragning den 1 mars 1910.

Sövdeborg (Sövde socken)

Med 100 kr i årsarvode antogs folkskolläraren Andreas Lagergren till föreståndare för poststationen i Sövdeborg, när denna öppnades den 1 november 1876 i samband med att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen inom Färs härad. Han ersattes den 1 oktober 1877 av skomakaren Nils Ringström, som fick uppleva poststationens indragning den 31 januari 1879 då lantbrevväring infördes i denna del av Skåne. Förslaget vid förhandlingar om den nya organisationen omfattade till en början en ca två mil lång lantbrevbäringslinje från Skurup över Blentarp till Sövdeborg, men det ändrades så att en lantbrevbäringslinje i stället inrättades från Sjöbo över Ilstorp och Sövde till Blentarp med mot-tagningsställen för tjänstebrev i Ilstorps och Sövde prästgårdar och fjärdingsmannens bostad i Sövde. Någon särskild hänsyn togs inte till privatpost, men allmänheten kunde utnyttja lantbrevbäraren genom att passa honom vid färdvägen eller också anlita kommunombuden. Kommunalstämman i Sövde den 30 december 1878 utsåg skolläraren Hans Kellgren i Sövde till kommunombud.

Postnamnet Sövdeborg skulle återuppstå, nämligen med järnvägens tillkomst. I stationshuset blev Nils Persson Cato ansvarig för posten den 22 september 1893, följd i oktober 1898 av Anders Göransson. Denne hade varit föreståndare för poststationen i Tånebro under tre år. Han följdes i juni 1920 av August Larsson, som 1931 fick förflyttning till Nordanå. Då blev Ehrnfrid Valdemar Nilsson föreståndare som vid sin flyttning till Björnstorp i oktober 1937 efterträddes av Elsa Karolina Nilsson. Hon fick vara med om poststationens indragning den 1 juli 1960.

Rödninge (Eriksdal) (Rödninge socken)

En postföringslinje med häst och vagn mellan Vollsjö och Tomelilla över bl a Brandstad, Sjöbo och Tolånga, inrättad när postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen i Färs härad den 1 november 1876, förde också post till den lilla poststationen i Rödninge, där kantor Nils Lundström

blev socknens förste poststationsföreståndare. Med järnvägens tillkomst drogs poststationen in och en ny öppnades i stationshuset den 22 september 1893 med namnet **Eriksdal**. Stinsen Johan Magnus Persson fick nu ta sig an postgöromålen, följd den 1 oktober 1898 av Johan August Lundberg. Denne fick avsked med pension den 1 juli 1929, varvid Hugo Algot Reinhold Åberg kom att få drygt 30 års tjänstetid på samma plats. När han pensionerades den 1 oktober 1959, tog Idar Helge Einar Grahnqvist över, blott för att efter en tid uppleva poststationens indragning den 28 maj 1961.

Södra Lyckås (Högestad) (Baldringe socken)

Anders Åberg blev ansvarig för både järnväg och post, när en poststation öppnades i det stationshus som efter någon diskussion döptes till Södra Lyckås. Han fick byta ut datumstämpeln den 1 maj 1903, då namnet ändrades till Högestad. Det hade enligt ett brev till poststyrelsen från järnvägsstyrelsen den 14 februari 1903 ofta förekommit "förväxlingar med därav följande olägenheter med järnvägs- och poststationen Lyckås i Jönköpings län".

Anders Jönsson Åberg pensionerades den 31 december 1922 och följdes efter tre månaders vakans av N A V Andersson som efter sju år fick förflyttning till Kyrkheddinge. Karl Edvin August Hansson tog över den 1 april 1930, följd 1933 av Johan N:son Östberg, som avlöstes den 1 juni 1938 av Klara Ester Pryd. När hon fick förflyttning till Holmeja den 1 april 1954, vikarierade Evy Hermina Björk till poststationens indragning den 1 oktober 1954.

Tomelilla (Kristianstads län)

Vid järnvägen Eslöv-Ystad inrättades den 1 maj 1866 en förenad post- och järnvägsstation med stins J Nilsson som ansvarig för postsysslan. Emanuel Fehrström tog över när det expansiva skede hade börjat som medförde att några nya

förvaltningspostkontor inrättades. I området kring Tomelilla hade åtskilliga nya poststationer kommit till och regeringen medgav den 17 november 1893, några månader efter att det funnits genomgående tågförbindelse från Malmö till Simrishamn, att ett postkontor skulle inrättas som förvaltningsenhet i Tomelilla. Gerhard Pontus Gerhardsson Stuart fick nu ta hand om postärendena efter Fehrström. Efter honom svarade följande ordinarie postmästare för det ganska vidsträckta postområdet: Carl Johan Hellberg (1902-1921), Per Edvard Palmqvist (1921-1933), Sven Lindqvist (1933-1936), Robert Sixtus Kindahl (1936-1939), Tor Yngve Dillberg (1939-1943), Karl Gustaf Renström (1944-1946), Elis Rangdolf Hellqvist (1946-1948), Tord Henry Tykesson (1948-1956) och Hans Ivar Alvar Hansson (1956-1961). Efter översyn av förvaltningsområdena blev postkontoret degraderat till en postexpedition den 1 april 1962 med Vanja Hallbäck som chef. Ny terminologi gav postanstalten åter benämningen postkontor år 1977. Karl-Olof Melén fick med titeln postmästare och i en ny organisation även titeln distriktschef ta över ansvaret för postservice till 5200 hushåll.

De lediga postkontoren.

Tomelilla (nu 6., från nästa års början troligen 3. klassen). I fjol uppbar pm. i bokföringsarfvode 78 kr., i lösväskarfvode 30 kr., från pspb. 12,90 kr. samt i öfriga extra inkomster 127,20 kr. Beräknad enligt de grunderna, å 1901 års uppbörd, skulle pm:s provisionsandel hafva uppgått till omkring 1,050 kr., således 250 kr. mera än minimiprovision.

Disp.-anslag till biträde finns ej; expensanslaget utgår med 225 kr. per år.

Pk.-lokalen, som förhyres och möbleras af postverket, är något trång, men rätt treflig och ändamålsenligt inredd.

I facktidningen SVENSKT POSTARKIV kunde man läsa denna information, när postkontoret i Tomelilla ledigförklarades efter postmästare Gerhardsson Stuarts död i maj 1902, blott 47 år gammal.

Lunnarp (Kverrestads socken)

En poststation med namnet Qverrestad inrättades i Lunnarp den 1 januari 1874 med kontor H Hasselgren somföreståndare. Den överläts senare på skolläraren Per Persson. Mera om denna berättas i häftet "Kortlivade poststationer i sydöstra Skåne". En ersättning för den år 1879 indragna poststationen i Kverrestad blev det när man kunde låta namnet Lunnarp tillföras postanstaltsförteckningen genom att en förenad post- och järnvägsstation öppnades med det namnet i stället för sockennamnet vid 1883 års ingång. Axel Wilhelm Fredrik Lindström blev ansvarig för posten under lång tid. Med 1919 års ingång skildes järnväg och post åt och fru Emma Elfrida Brandberg blev nu föreståndare i ett hus ca 100 meter från järnvägsstationen. Hon efterträddes den 1 september 1922 av växelstationsföreståndaren Hertha Maria Elmström, som i sin tur lämnade över vid 1926 års ingång till Gunborg Elida Elmström.

Poststationen flyttades åter till järnvägsstationen den 1 november 1928, där nu Thure Harald Holmberg fick svara för både post och järnväg i Lunnarp. Efter honom vilade ansvaret på följande järnvägsanställda: Karl Edvin August Hansson (1932-1938), Johan N:son Östberg (1938-1948), Anders Erik Frithiof Nilsson (1948-1955), Bror Emil Peterson (1955-1959), Tage Verner Eugén Olsson (1959-1965) och Marta Davida Moberg (1965-1967). Poststationen ersattes med lantbrevbäring från Tomelilla den 1 december 1967.

Smedstorp (Smedstorps socken)

När postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Kristianstads län inrättades bland många andra en poststation i Smedstorp den 1 januari 1874. Dess föreståndare N C T Nilsson lyckades efter flera framställningar få sitt årsarfvode på 120 kr höjt till 200 kr från april 1875, dock först sedan han hade sagt upp sig villkorligt.

Järnvägens stationsföreståndare Sven Petter Assarsson fick med 1883 års ingång ansvara för postgöromålen i Smedstorp. Hans årsarfvode för denna del av arbetet 360 kr, står inte i rimlig proportion till vad Nilsson hade fått,

men det följde å andra sidan de normer som tillämpades för poststationer som var förenade med järnvägen. Assarsson fick det för övrigt höjt till 420 kr med 1896 års ingång. Han följdes 1899 av Carl August Gabriel Löfwall, som fick uppleva att poststationen skildes från järnvägen den 1 juli 1917. Den 66-åriga Johan August Karlén, som varit föreståndare för den förenade poststationen i Himle under mer än 23 år, fick nu överta postgöromålen i en särskild lokal. Han avled i juli 1923 och poststationen övertogs av Anna Karolina Nilsson, som hade svarat för posten i Vallarum och Tygelsjö under några år. När hon avled i september 1950, hölls befattningen vakant i avvaktan på ny organisation. Poststationen höjdes till postexpedition den 1 oktober 1951 och poststationsföreståndaren i Västra Karup Inga Månsson blev ny chef med titeln stationsmästare. 1970- och 1980-talets omorganisationer medförde ändring av terminologin till postkontor med Marianne Blomström som ansvarig och till postställe den 29 mars 1982 för att åter kallas postkontor med 1986 års ingång. Då blev det emellertid inte Marianne som svarade för poststället, eftersom hon fick arbete vid posten i Ystad. Lantbrevbärare Bo Eliasson fick sköta smedstorpsbornas postärenden, kompletterad med en timmas öppethållande för poststället.

Tunbyholm (Smedstorps socken)

Järnvägens tillkomst torde ha påverkat invånarna i norra delen av Smedstorps socken att göra framställning om en egen poststation. Frågan behandlades vid den ordinarie kommunalstämman den 10 oktober 1895. Ur protokollet hämtas att folkskolläraren N Rosenberg fick uppdraget att ansöka om en poststation med handlanden M Rosenqvist i Tunby som föreståndare. Han "åtog sig uppdraget för ett år mot en ersättning av tio kronor vilka utgå av kommunalkassan för så vitt generalpoststyrelsen avlönar postbud från Smedstorps station".

Rosenberg fullgjorde sitt uppdrag den 20 november 1895. Poststationsföreståndare Assarsson i Smedstorp avstyrkte men ansåg att lantbrevbäring till Tunby borde anordnas,

medan postmästare Gustaf Emil Rundberg i Simrishamn ansåg sig vara "förhindrad tillstyrka bifall till ansöknings, vare sig för poststations inrättande eller ordnande av lantbrevbäring". Efter behandling även vid postinspektionen fann poststyrelsen framställningen "icke böra till någon åtgärd föranleda".

Gärnsås (Stiby socken)

Poststationen i **Stiby** inrättades den 1 januari 1874 när postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Kristianstads län. Fjärdingsman P M Malmgren blev dess föreståndare med 80 kr i årsarvode. På grund av dess dåliga lönsamhet föreslogs den till indragning 1876, men den fick vara kvar sedan nämndemannen Lars Andersson övertagit den utan ersättning av postmedel för dess skötsel. Med järnvägens tillkomst blev Lars Andersson emellertid uppsagd och poststationen flyttades till järnvägsstationen i Gärnsås och fick detta namn. Det stavades Gersnäs till en början men ändrades till Gärnsås den 1 oktober 1904 efter poststyrelsens beslut på grund av en framställning från poststationsföreståndare Håkan Rosendahl. Han var föreståndare för den förenade poststationen sedan starten med 1883 års ingång.

När poststationen skildes från järnvägen den 1 maj 1918, blev fröken Anna Elisabeth Rosendahl föreståndare och fungerade som sådan till sin pensionering den 1 juli 1955. Då höjdes poststationen till postexpedition. Anna Gun Hammarlund blev föreståndare med titeln stationsmästare, följd av Nanna Bengtsson. 1970- och 1980-talets omorganisationer har medfört ändrad terminologi så att föreståndaren fick kallas postmästare. Med uppgiften följde bl a ansvaret för postservice till drygt 1000 hushåll.

Tommarp (Östra Tommarps socken)

Hemmansägaren Pehr Andersson i Vranarps by blev antagen till föreståndare för den poststation som öppnades med namnet Tommarp den 1 januari 1874. När han avled två år senare förordnades sonen Bengt Pehrsson till föreståndare. På grund av avflyttning sade han upp sitt kontrakt i juni

1876, varvid befattningen övergick till skräddaren Anders Jönsson. När lantbrevbäring infördes i området i april 1879 fördes indragning av poststationen på tal, men den fick vara kvar mot att Anders Jönsson accepterade att svara för den utan arvode från postverket.

Med järnvägens tillkomst flyttades poststationen till järnvägsstationen vid 1883 års ingång och Olof Larsson fick ta ansvar för både post och järnväg. Efter hans död i november 1917 hölls befattningen vakant till Alfred Anderberg formellt tillsattes den 15 april 1918. Han förflyttades till Simrishamn i januari 1920 och följdes då av Elof Persson, som varit föreståndare för poststationen i Järrestad under 6½ år. Därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Tommarp: Thure Harald Holmberg (1932-1935), August Larsson (1935-1940), Ragnar Edvin Andersson (1940-1949), Ocskar Vilhelm Strömberg (1949-1950), Ernst Albert Svensson (1950-1958), Martin Gottfrid Lindskog (1958-1962), Erik Olof Lundqvist (1962-1965), Erik Viktor Nylander (1966), Karl Harald Ferdinand Pettersson (1966-1970).

Den 1 september 1970 skildes poststationen från järnvägen och postbiträdet Ruth Olsson fick vikariera i avvaktan på resultatet av en utredning om poststationens framtid. Hon delade arbetet med Iris Nilsson. Vid presentation 1976 av utredningen föreslogs indragning men ett postställe kompletterade lantbrevbäringen vid ändringen 1977. Detta kunde också avvecklas och endast ortsadressen Tommarp fick behållas.

Järrestad

Kantor J Stridsberg blev föreståndare för poststationen i Järrestad, när den öppnades vid 1874 års ingång i samband med att postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen. Postmästaren i Kristianstad fick i november 1878 poststyrelsens uppdrag att säga upp kontraktet med honom. Orsaken var att poststationen skulle ersättas med lantbrevbäring i förening med ett kommunombud. Ändringen genomfördes med april månads ingång 1879 och till kommunombud antogs

5 ex.
N 243.

OCSKAR, med GUBS

Måde, Sveriges, Götas och Wendes Konung.

Tår ynnest och nådiga benägenhet med Gud Allsmäktig!
 Vid fördragning af Eder underdåniga skrifvelse den 30 oktober 1906 angående inrättande af postkontor i Landeryd och Sjöbo hafva Vi funnit godt förordna, att från tidpunkt, som Vi äro berättigade, postkontor af fjärde klassen skola inrättas invid Landeryds järnvägsstation i Jönköpings län, med benämning Landeryd, och invid Sjöbo järnvägsstation i Malmöhus län, med benämning Sjöbo. Hvilket Vi Eder till hämnedom och efterättade härigenom i nåder meddelat. Stockholms slott den 7 december 1906.

1917 den 15 Januari s. m. m. i Nygår? Med up. Skrifvelsen till G. m. i. d. d. ut. O. d. d. d.

Under Hans Majts
 Min Allernådigste Konungs och Herras sjukdom
 enligt Dess nådiga beslut.

G. m. m.

Ob. d. H.

Generalpoststyrelsen,
 angående inrättande af postkontor i Landeryd och Sjöbo.